

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра страхування, банківської справи та ризик-менеджменту

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДЛЯ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ СТУПЕНЕМ «МАГІСТР»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 07 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»

**СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 072 «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА
СТРАХУВАННЯ»**

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА «БАНКІВСЬКА СПРАВА»

Затверджено Вченою радою економічного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 6 від 13 лютого 2018 р.)

ЗМІСТ

Вступ

Модуль 1. Гроші та кредит.

Рекомендована література

Модуль 2. Банківська справа.

Рекомендована література

Модуль 3. Банківські операції.

Рекомендована література

Модуль 4. Ринок фінансових послуг.

Рекомендована література

Модуль 5. Фінансовий ринок.

Рекомендована література

ВСТУП

Вступник до магістратури економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «Банківська справа» повинен мати фундаментальні знання і спеціальні уміння, які характеризують сформованість його інтелектуальних якостей для здобуття кваліфікації за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра.

Метою вступного іспиту до магістратури зі спеціальності 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «Банківська справа» є формування контингенту студентів, найбільш здібних до успішного опанування дисциплін означеної спеціальності на основі оцінювання сформованих у вступників знань, умінь та навичок.

Вимоги до здібностей та рівня підготовки вступників. Успішне засвоєння освітньої програми «Банківська справа» потребує від вступника наявності відповідної базової вищої освіти, а також здібності до оволодіння знаннями, уміннями та навичками в галузі соціально-економічних та професійно-орієнтованих дисциплін.

Зміст програми вступних іспитів. Програма вступного іспиту до магістратури зі спеціальності 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «Банківська справа» має інтегрований характер і включає питання п'яти модулів (дисциплін):

Модуль 1. Гроші та кредит.

Модуль 2. Банківська справа.

Модуль 3. Банківські операції.

Модуль 4. Ринок фінансових послуг.

Модуль 5. Фінансовий ринок.

Порядок проведення вступних випробувань визначається «Правилами прийому до Київського національного університету імені Тараса Шевченка на 2018-2019 навчальний рік».

Формою проведення вступного випробування до магістратури зі спеціальності 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньою програмою «Банківська справа» є письмовий іспит.

МОДУЛЬ 1. ГРОШІ ТА КРЕДИТ

1.1. Економічна природа та функції грошей

Походження грошей. Теорії походження грошей: раціоналістична та еволюційна. Роль держави у творенні грошей. Сутність грошей. Форми грошей та їх еволюція. Повноцінні та неповноцінні гроші, перехідні форми грошей. Повноцінні гроші (товарні та металеві гроші). Роль золота та срібла в еволюції грошей. Чинники, що зумовили виокремлення золота та срібла як загального еквіваленту. Демонетизація золота. Перехідні форми грошей (паперові гроші, що були забезпечені золотими, срібними монетами, мідні монети). Сутність білонної монети, причини її виникнення. Неповноцінні гроші (паперові гроші, що нерозмінні на золото, білонні монети, депозитні гроші, квазігроші). Сутність банківських грошей та банкнот зокрема. Характеристика квазігрошей: векселі, чеки, довгострокові депозити. Вексель: сутність, класифікація (простий, переказний), визначення термінів, що пов'язані з вексельним обігом (акцепт, індосамент, аваль, алонж). Чек: сутність, класифікація. Функції грошей. Класичний підхід (К. Маркс): міра вартості, засіб обігу, засіб платежу, засіб нагромадження, світові гроші. Сучасний підхід (Дж. М. Кейнс, Л. Харріс): міра вартості, засіб обігу, засіб платежу. Тезаврація золота. Якісні властивості грошей. Роль грошей у розвитку економіки. Теорії грошей. Методологічні основи кількісної теорії грошей. Напрями кількісної теорії грошей: класична кількісна теорія, неокласична кількісна теорія, кейнсіанський напрям, сучасний монетаризм, кейнсіансько-монетаристський синтез. Характеристика кожного напрямку теорій грошей, визначення засновників та з'ясування основних положень кожного з напрямів. Виявлення відмінностей між зазначеними напрямками.

1.2. Грошовий оборот, грошова маса та її структура

Сутність та економічна основа грошового обороту. Проблеми у висвітленні суті грошового обороту. Характеристика суб'єктів грошового обороту. Конституційні ознаки грошового обороту: єдність і безперервність. Модель грошового обороту. Структура грошового обороту. Структура грошового обороту за економічним змістом: грошовий обіг та фінансово-кредитний оборот, який складається з двох ланок: фіскально-бюджетний оборот та кредитний оборот. Характерні ознаки грошового обігу: еквівалентність, безповоротність, прямолінійність. Характерні ознаки фіскально – бюджетного обороту: нееквівалентність, безповоротний рух грошей. Характерні ознаки кредитного обороту: нееквівалентність, тимчасове користування, дохідність, поворотність. Структура грошового обороту за формою грошей, в якій відбувається грошовий оборот: безготівковий та готівковий. Сутність грошової маси та грошових агрегатів. Грошові агрегати в Україні: M0, M1, M2, M3, їх

характеристика. Сутність грошової бази. Швидкість обігу грошей та її формальне визначення. Закон грошового обігу. Механізм зміни маси грошей в обороті. Грошово-кредитний мультиплікатор та його значення. Механізм грошово-кредитної мультиплікації.

1.3. Грошовий ринок, формування попиту та пропозиції на гроші

Сутність грошового ринку. Інструменти грошового ринку: боргові (облігації, векселі, кредитні угоди тощо) та неборгові (акції). Структура грошового ринку. Структура грошового ринку за видами інструментів, що застосовуються для переміщення грошей від продавців до покупців: ринок позичкових зобов'язань, ринок цінних паперів, валютний ринок. Структура грошового ринку за інституційними ознаками грошових потоків: фондовий ринок, ринок банківських кредитів, ринок послуг небанківських фінансово-кредитних установ. Структура грошового ринку за економічним призначенням грошових коштів, що купуються на ринку: ринок грошей та ринок капіталів. Ринок грошей – ринок короткострокових капіталів (до 1 року). Ринок капіталів - ринок довгострокових капіталів (понад 1 рік). Первинний та вторинний ринки. Поняття попиту на гроші. Цілі та мотиви попиту на гроші: трансакційний, спекулятивний мотиви та мотив завбачливості. Чинники впливу на попит грошей: зміна обсягів виробництва (зміна абсолютного рівня цін, зміна реального обсягу), швидкість обігу грошей, зміна норми процента, інфляція тощо. Графічне зображення попиту на гроші. Поняття пропозиції грошей. Чинники формування пропозиції грошей: зміна норми обов'язкового резервування, зміна типової ринкової процентної ставки, зміна багатства, тінізація підприємницької діяльності тощо. Графічне зображення пропозиції грошей. Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент. Особливості попиту та пропозиції на гроші в умовах глобальних фінансових криз. Сутність позикового відсотка, його основні функції та економічні межі. Види позичкових процентів. Ціноутворення на ринку позичкових капіталів: крива попиту, пропозиції, ринкова ставка проценту. Скорочена та розгорнута формула номінальної процентної ставки. Формули простих та складних відсотків. Ануїтети.

1.4. Фінансові посередники грошового ринку

Сутність та особливості фінансового посередництва. Види фінансового посередництва. Сутність, структура, функції фінансових посередників у розрахунках. Сутність, структура, функції фінансових посередників у кредитуванні. Комерційні банки як складова банківської системи. Центральні банки та їх місце в банківській системі. Парабанківські фінансові посередники: страхові компанії, пенсійні фонди, інвестиційні компанії та взаємні фонди грошового ринку, фінансові компанії, благодійні фонди, кредитні спілки,

ломбарди, міжбанківські об'єднання. Супрабанківські фінансові посередники: Світовий банк, МВФ, ЄБРР та інші міжнародні кредитні інститути. Особливості формування фінансового посередництва в Україні.

1.5. Центральний банк в системі фінансового посередництва

Структура та принципи організації центральних банків. Функції центрального банку (емісійний центр країни, банк Уряду, банк банків, розробка та реалізація грошово-кредитної політики). Завдання центрального банку. Поняття грошово-кредитної політики. Інструменти грошово-кредитної політики (державні цінні папери, цінні папери центрального банку, процентні ставки, норми обов'язкового резервування, інше). Механізм реалізації грошово-кредитної політики. Функції та операції Національного банку України. Трансмісійний механізм грошово-кредитної політики та фактори, що визначають його дієвість. Економічна сутність та призначення кредитів Національного банку. Особливості діяльності центральних банків в умовах глобальних фінансових криз. Регулювання діяльності кредитних установ. Система центральних банків Європи.

1.6. Сутність та еволюція грошових систем

Сутність, призначення та структура грошової системи. Елементи грошової системи: найменування грошової одиниці; масштаб цін; види та купюрність грошових знаків, які мають статус законного платіжного засобу; регламентування безготівкових грошових розрахунків; регламентація готівкового грошового обороту; регламентація режиму валютного курсу та операцій з валютними цінностями; регламентація режиму банківського процесу; державні органи, які здійснюють регулювання грошового обороту та контроль за дотриманням чинного законодавства. Класифікація грошових систем: залежно від форми, в якій функціонують гроші (системи металевих обігу: біметалізм, монометалізм; системи паперово-кредитного обігу); за характером економічної системи (ринкові, неринкові); за характером регулювання національної валютної системи (відкриті, закриті). Біметалізм: визначення, види (система подвійної валюти, система паралельної валюти, система кульгаючої валюти). Монометалізм: визначення, характерні риси, види (мідний, срібний, золотий). Золотий монометалізм: золотомонетний, золотозлитковий, золотодевізний стандарти. Характерні риси сучасних грошових систем. Становлення та розвиток грошової системи України.

1.7. Інфляція та грошові реформи

Сутність інфляції. Види інфляції: за формами прояву інфляції (цінова інфляція, інфляція заощаджень, девальвація); за темпами знецінення грошей (повзуча, помірною або відкрита, галопуюча, гіперінфляція); за чинниками, що

призводять до інфляційних процесів (інфляція витрат, інфляція попиту). Характеристика причин інфляції. Економічні та соціальні наслідки інфляції. Державне регулювання інфляції. Особливості інфляції в Україні. Сутність грошових реформ. Класифікація грошових реформ: за глибиною реформаційних заходів (структурні реформи та реформи часткового типу); за порядком введення в обіг нових грошей (одномоментні реформи та реформи паралельного типу). Особливості проведення грошової реформи в Україні.

1.8. Валютний ринок та валютні системи

Сутність валюти та валютних відносин. Класифікація валют: за емітентською належністю валюти (національна, іноземна, колективна); за режимом використання валюти (конвертовані та неконвертовані). Передумови запровадження конвертованості валюти. Класифікація конвертованості валюти: за повнотою конвертації (повна, часткова); за видами суб'єктів (зовнішня, внутрішня). Сутність валютного ринку. Види валютних ринків. Функції та операції валютного ринку. Чинники, що визначають кон'юнктуру валютного ринку. Сутність валютного курсу. Фактори, що впливають на формування валютного курсу. Економічні основи валютних курсів. Режими валютних курсів. Регулювання валютних курсів. Сутність валютної системи. Національна та світова валютні системи. Елементи національної валютної системи. Сутність валютного регулювання. Становлення та розвиток валютної системи України. Елементи світової валютної системи. Історичний аспект розвитку світових валютних систем: світова валютна система, заснована на золотому стандарті; світова валютна система, заснована на золотодевізному стандарті (Генуезька конференція 1922 р.); Бреттонвудська валютна система (1944 р.); Ямайська валютна система (1978 р.). Міжнародні регіональні валютні системи. Міжнародні ринки грошей та капіталів.

1.9. Кредит у ринковій економіці

Загальні передумови та економічні чинники, що обумовлюють необхідність кредиту. Розвиток кредитних відносин. Лихварський капітал. Позичковий капітал. Відмінності між позичковим та лихварським капіталом. Суть та специфічні ознаки кредиту, його взаємозв'язок з іншими економічними категоріями. Принципи кредитування. Суб'єкти кредитних відносин: кредитор, позичальник. Об'єкти кредитних відносин. Поняття економічних меж кредиту, причини і наслідки їх порушення. Функції кредиту: перерозподільча, емісійна, контрольна, стимулююча. Роль кредиту у розвитку економіки та соціальної сфери. Форми кредиту: 1) залежно від об'єкту кредитних відносин; 2) за суб'єктами кредитних відносин. Натуралістична та капіталотворча теорії кредиту. Кредитні відносини в умовах глобальних фінансових криз.

1.10. Форми кредитів

Сутність та функції банків. Джерела формування кредитних ресурсів банку. Механізм банківського кредитування. Первісні кредитні послуги: прямі та непрямі. Посередництво у кредиті. Прямі первісні кредитні послуги: контокорентний кредит, ломбардний кредит, дисконтний кредит, споживчий та іпотечний кредити. Непрямі первісні кредитні послуги: акцептний кредит, авальний кредит. Похідні кредитні послуги (посередництво у кредиті). Міжбанківські кредити: горизонтальний та вертикальний рівні. Лізинг. Факторинг. Кредити МВФ. Кредити Світового банку. Кредити ЄБРР. Комерційний кредит. Державний кредит.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гроші та кредит: підручник / [І.О. Лютий, Н.І. Версаль, О.В. Любка, О.Д. Рожко]; за заг. ред. проф. І.О. Лютого. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2010.
2. Гроші та кредит: підручник / [М. І. Савлук, А.М. Мороз, І.М. Лазепко та ін.]; за наук. ред. М.І.Савлука. – 6-те вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2011. – 589 с.
3. Теорія кредиту : навч. посіб. / Н.І.Версаль, Т.В.Дорошенко. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 483 с.
4. Гроші та кредит : навч. посіб. / І. В. Алексеев, М. К. Бондарчук. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2017. – 213 с.
5. Гроші та кредит: практикум : навч. посіб. / О. В. Шишкіна, М. В. Дубина ; Чернігів. нац. технол. ун-т. – Чернігів : Брагинець О. В. [вид.], 2017. – 273 с.
6. Гроші та кредит [Текст] : навч. посіб. / О. В. Шишкіна, М. В. Дубина ; Чернігів. нац. технол. ун-т. – Чернігів : Брагинець О. В. [вид.], 2016. – 691 с.
7. Гроші та кредит : навч. посіб. / Н. М. Сушко. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 383 с.
8. Гроші та кредит : навч. посіб. у схемах і табл. / [О. О. Примостка та ін.] ; за заг. ред. О. О. Примостки. – Київ : КНЕУ, 2015. – 263 с.
9. Гроші і кредит: у схемах і таблицях : навч. посіб. / Л.Ю. Сисоєва, К.Ф. Черкашина. – Суми : Університетська книга, 2014. – 245 с.
10. Мищенко С.В. Современные проблемы теории денег и денежного обращения / С.В. Мищенко. – К. : Центр научных исследований Национального банка Украины, Университет банковского дела, 2011. – 230 с.

МОДУЛЬ 2. БАНКІВСЬКА СПРАВА

2.1. Економічні та інституційні основи функціонування банківської системи

Сутність банку та його роль у фінансовому посередництві. Сучасні зарубіжні теорії функціонування «банківської фірми». Еволюція поглядів на економічну роль банківництва. Історія розвитку банків і трансформація їх ролі в системі ринкової інфраструктури. Становлення банківської системи незалежної України. Сучасний стан та проблеми функціонування банківської системи України в контексті глобалізаційних процесів. Зміст основних положень Закону «Про банки і банківську діяльність» та «Про Національний банк України».

2.2. Основи організації діяльності банків в Україні

Функції і види банків. Порядок створення і державної реєстрації банків в Україні. Ліцензування банківської діяльності та порядок видачі ліцензії на здійснення банківських операцій. Загальна характеристика та класифікація банківських операцій. Організаційна та функціональна структура банку та управління банком. Тимчасова адміністрація, реорганізація і ліквідація банку. Розвиток і розширення ринку банківських послуг в Україні. Порівняльна характеристика банківських продуктів і послуг. Розробка корпоративної стратегії розвитку банку. Види банківських об'єднань та їх загальна характеристика.

2.3. Формування ресурсної бази банку

Економічна характеристика та склад ресурсів банку. Банківський капітал, його внутрішня структура. Функції основного, додаткового та субординованого банківського капіталу. Міжнародні стандарти достатності власного капіталу банків. Методи управління банківським капіталом. Регулятивний капітал та його вплив на формування власного капіталу банку. Аналіз показників достатності капіталу банку. Залучені та запозичені кошти банку. Брутто- та нетто- ресурси банку. Імобілізація коштів банку. Прогнозування ресурсів банку. Склад та характеристика залучених коштів банку. Цінові та нецінові методи управління залученими коштами. Запозичення ресурсів на міжбанківському ринку. Склад запозичених коштів банку та методи управління ними. Аналіз екзогенних та ендемогенних факторів, що впливають на формування ресурсної бази банку.

2.4. Організація кредитної роботи в банку та формування кредитного портфеля

Кредитна політика банку як складова його бізнес-плану. Організаційна структура кредитної функції банку. Класифікація банківських позичок та сучасні види кредитів. Процес банківського кредитування. Види позичкових рахунків та режими їх дії. Форми забезпечення повернення банківських позичок. Аналіз структури кредитних вкладень. Комплексний аналіз ціноутворення за банківськими кредитами. Аналіз кредитоспроможності позичальника та способи її оцінки банком. Оцінювання якості кредитного портфеля та порядок

формування резервів на відшкодування можливих втрат за активними операціями банків. Кредитний ризик банку та способи його мінімізації. Методи управління проблемними кредитами. Банківський контроль і кредитні санкції.

2.5. Діяльність комерційних банків на валютному ринку

Валютні цінності. Економічний зміст валютного курсу. Режими та методики курсоутворення. Конвертованість валюти і її види. Класифікатор іноземних валют НБУ. Характеристика поточних (спот) і термінових (форвард) валютних угод. Пряма (європейська) та непряма (американська) система котирування валюти. Крос-курси валют та способи їх обчислення. Методи обчислення форвардних валютних курсів. Залучення та розміщення валютних коштів банків. Механізм формування ставок LIBID і LIBOR, їх вплив на формування валютних ресурсів банків. Відкрита валютна позиція банку, алгоритм її обчислення та регулювання. Правила і стандарти торгівлі іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку. Механізм проведення валютних аукціонів. Оцінка ступеня залежності діяльності банку від валютних доходів. Аналіз ефективності діяльності банків на валютному ринку.

2.6. Комерційна діяльність банків на ринку цінних паперів

Загальна характеристика діяльності банків на ринку цінних паперів. Функціональна організація підрозділу банку для здійснення операцій з цінними паперами. Зміст основних етапів емісійної діяльності банків. Формулювання інвестиційних цілей банку. Форми інвестицій в цінні папери: стратегічні і портфельні інвестиції. Характеристика етапів процесу інвестування. Загальна характеристика професійної діяльності банків на ринку цінних паперів. Ризик і ліквідність в інвестиційній діяльності банків. Регулятивні вимоги до банківської діяльності на ринку цінних паперів. Порядок формування резервів на відшкодування втрат за банківськими інвестиціями в цінні папери. Особливості виконання банками функцій андеррайтерів у сучасних умовах. Особливості функціонування банків на біржовому та позабіржовому ринку цінних паперів. Участь банків у процесі первинного публічного розміщення акцій (IPO).

2.7. Забезпечення фінансової стійкості банку

Сутність фінансової стійкості банку. Ліквідність та платоспроможність банку. Аналіз структури активів банку з урахуванням ступеня їх ліквідності. Аналіз вхідних та вихідних грошових потоків банку. Аналіз структури доходів банку та факторів, що їх визначають. Аналіз структури витрат банку та факторів, що їх визначають. Управління грошовими потоками банку як складова процесу управління ліквідністю. Обчислення нетто-ліквідної позиції банку. Методи оцінки потреб в ліквідних засобах. Визначення грошової позиції банку та її вплив на фінансову стійкість банку. Сучасні методи управління ліквідністю банку: метод фондового пулу; метод структурування фондів; метод показників ліквідності. Вплив грошово-кредитної та валютної політики НБУ на ліквідність комерційних банків. Порядок розподілу та використання банківського прибутку. Фонди банків, їх види, порядок формування та використання. Формування

системи показників ефективності діяльності банку. Засоби підвищення фінансової стійкості банку.

2.8. Рейтингові системи оцінки результатів діяльності банків

Значення рейтингу як економічної категорії в процесі формування транспарентності фінансового ринку для його учасників. Рейтинг та його різновиди в економічній практиці: порівняльна характеристика. Рейтингова система «CAMELS» та її адаптування до вітчизняних умов. Відкриті рейтингові системи оцінки банків. Схеми побудови макетів рейтингів кредитоздатності, надійності та сталості банку.

2.9. Взаємодія банків з іншими професійними учасниками фінансового ринку

Специфіка співпраці інститутів фінансового посередництва. Небанківські фінансові інститути як конкуренти банків. Інфраструктурні інститути фінансового ринку у контексті організації банківської діяльності. Причини появи і тенденції розвитку фінансових об'єднань та роль банків у них. Форми та переваги інтеграції банківського і небанківського фінансового капіталу.

2.10. Управління фінансовою безпекою банківських установ

Сутність, принципи і завдання управління фінансовою безпекою банківських установ. Класифікація загроз фінансовій безпеці банків. Типові фінансові злочини в банківських установах. Характеристика тенденцій та чинників, що впливають на фінансову безпеку банків. Інструменти та методи оцінки рівня фінансової безпеки банків. Формування ефективної системи управління фінансовою безпекою банків.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. №2121-III.
2. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV.
3. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 р. № 4452-VI.
4. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Правління НБУ від 28.08.2001 р. №368.
5. Банківська система : підручник / [М.І. Крупка, Є.М. Андрущак, Н.Г. Пайтра та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. – 556 с.
6. Банківська система : підручник / [Реверчук С.К., Владичин У.В., Лобозинська С.М. та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. С.К. Реверчука. – Л.: ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. – 498 с.
7. Банківська система: [Електронний ресурс] : навчальний посібник / за ред. проф. І.Б. Івасіва. – К.: КНЕУ, 2014. – 370 с.

8. Банківська система: у схемах і таблицях: навч. посіб. / [С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська] ; за заг. ред. д-ра екон. наук С.А. Кузнецової. – Д.: Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля, 2012. – 319 с.
9. Банківська справа : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [І.О. Лютий, А.С. Криклій, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова, Н.І. Версаль] ; за ред.: І. О. Лютий. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2009. – 384 с.
10. Васильченко З.М. Банківська справа: Навчально-методичний комплекс для студентів за спеціальністю 7.050.104 «Фінанси і кредит», 7.050.106 «Облік і аудит» / З.М. Васильченко. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Ін-т післядипломної освіти, 2013. – 59 с.
11. Васильченко З.М. Комерційні банки: реструктуризація та реорганізація: монографія / З.М. Васильченко. – К.: Кондор, 2004. – 528 с.
12. Консолідація у банківському секторі: теорія і досвід : монографія / О.Д. Вовчак, В.І. Рудевська . – Київ : ДВНЗ «Ун-т банк. справи», 2017. – 222 с.
13. Банківський менеджмент: інноваційні концепції та моделі : монографія / [Л.О. Примостка та ін.] ; за заг. та наук. ред. д-ра екон. наук, проф. Л.О. Примостки. – Київ : КНЕУ, 2017. – 380 с.
14. Банківська система. Банківські операції : тест. завдання / Н.Р. Швець, І.Я. Ткачук, О.М. Крупей. – Чернівці : Рута, 2015. – 91 с.

МОДУЛЬ 3. БАНКІВСЬКІ ОПЕРАЦІЇ

3.1. Сутність банківських операцій та їх види

Визначення сутності категорій «операції банків», «банківські операції», «технологічна операція», «банківська послуга» та «банківський продукт».

Характеристика банківських операцій з точки зору економічної сутності та функціонального призначення. Види операцій, що забезпечують банк ресурсами, операції, пов'язані з розміщенням ресурсів, та комісійно-посередницькі операції банків.

3.2. Пасивні операції комерційних банків, сутність та види

Пасивні операції з формування власних ресурсів. Особливості формування статутного капіталу, резервного фонду, страхових та інших фондів комерційних банків. Розподіл прибутку банку. Операції із залучення ресурсів комерційного банку. Мобілізація коштів вкладників на депозитні рахунки (до запитання, строкові). Відносини з банками-кореспондентами з приводу залучення додаткових ресурсів. Особливості здійснення операцій по отриманню кредитів від інших комерційних банків, Національного банку України. Операції ДЕПО, РЕПО, кредитні аукціони в Україні, обліковий кредит НБУ. Емісія та розміщення власних боргових цінних паперів банку.

3.3. Активні операції комерційних банків та їх види

Операції банків з акумулювання коштів на кореспондентських рахунках, у депозити в інших банках. Особливості формування кредитного портфелю комерційних банків. Порядок здійснення активних операцій банків на ринку державних цінних паперів. Формування інвестиційного портфелю банку. Забезпечення вкладень в майно на нематеріальні активи.

3.4. Розрахунково-касові операції комерційних банків

Сутність розрахунково-касових операцій та їх значення для здійснення банківської діяльності. Поняття платіжної системи. Платіжні інструменти. Загальні принципи організації платіжних систем. Порядок ведення рахунків клієнтів. Відкриття, обґрунтування, закриття поточних, депозитних, бюджетних, валютних рахунків. Безготівкові міжгосподарські розрахунки. Платіжні інструменти, розрахункові документи. Особливості здійснення розрахунків за допомогою платіжного доручення, вимоги-доручення, чеку, акредитиву. Міжбанківські розрахунки. Кореспондентські відносини банків. Особливості розрахунків з використанням пластикових карток. Порядок здійснення касових операцій комерційними банками. Приймання банками готівки, видача готівки. Забезпечення касової діяльності банку.

3.5. Кредитні операції комерційних банків

Сутність та значення кредитних операцій. Принципи й умови кредитування, види банківських кредитів. Кредитний договір, оцінка платоспроможності та кредитоспроможності позичальника. Ціна банківського кредиту. Форми забезпечення повернення банківських позичок. Особливості надання контокорентного, споживчого, іпотечного банківського кредиту.

3.6. Особливості здійснення банківських операцій з векселями

Поняття векселя. Законодавче регулювання вексельного обігу в Україні. Женевська вексельна конвенція. Простий вексель, переказний вексель, комерційний та фінансовий вексель, підроблений та дружній векселі. Економічна сутність векселя. Обов'язкові реквізити векселя та їх зміст. Нотифікація векселя, протест по векселю. Операції банків з векселями, класифікація та їх зміст. Вексельні кредити комерційних банків. Обліковий кредит: сутність та особливості. Кредити під заставу векселів. Видача гарантій на забезпечення оплати векселів. Авальювання векселів комерційними банками. Операції банків з акцептування векселів. Інкасування векселів. Оплата векселів за дорученням клієнта (доміциляція векселів). Зберігання банками векселів.

3.7. Операції банків з іншими цінними паперами

Місце та роль банків на ринку цінних паперів. Емісійна діяльність банків. Інвестиційна діяльність. Банківська, небанківська та змішана моделі організації ринку цінних паперів. Види операцій з іншими паперами, що здійснюються українськими комерційними банками. Емісійна політика банків. Основні етапи емісійної діяльності банків. Особливості емісії акцій комерційними банками. Особливості емісії облігацій. Депозитні (ощадні) сертифікати комерційних банків. Інвестиційні операції банків з цінними паперами. Цілі інвестиційної політики. Форми інвестицій. Етапи інвестиційної політики. Форми інвестиційної діяльності. Фундаментальний та технічний аналіз інвестиційних операцій банків з цінними паперами. Формування банками портфеля цінних паперів. Заставні операції банків з цінними паперами. Професійна діяльність банку на ринку цінних паперів. Фінансове посередництво та його види. Діяльність з управління цінними паперами. Банки – інфраструктурні учасники ринку цінних паперів.

3.8. Інвестиційні банківські операції

Правове регулювання інвестиційної діяльності. Місце банків у інвестиційній діяльності. Інвестування шляхом кредитування. Капітальні вкладення: поняття, принципи, методи їх фінансування. Джерела фінансування капітальних вкладень. Методи оцінки ефективності реальних інвестицій. Модель оцінювання терміну окупності, моделі оцінювання доходності

використаного капіталу. Модель оцінювання інвестиційних проектів на основі теперішньої вартості потоку платежів. Моделі інвестиційної діяльності в умовах невизначеності. Особливості здійснення банківських інвестицій у нерухомість.

3.9. Нетрадиційні операції та банківські послуги в Україні

Необхідність застосування нетрадиційних банківських операцій та послуг комерційними банками. Сутність та особливості банківських послуг. Класифікація банківських послуг. Особливості здійснення лізингових операцій. Об'єкти лізингу, суб'єкти лізингу. Лізингова угода. Види лізингу. Оперативний та фінансовий лізинг. Ризики лізингових операцій. Сутність банківської гарантії. Банківська порука. Відмінність гарантії та поруки. Посередницькі та інформаційні послуги. Види посередницьких послуг. Особливості надання консультативних та інформаційних послуг комерційними банками України. Трастові послуги, сутність, види. Факторингові операції, форфейтинг. Фінансовий інжиніринг, сутність та особливості застосування.

3.10. Особливості здійснення банківських операцій в іноземній валюті

Перелік валютних операцій, які здійснюються комерційними банками України. Порядок ведення валютних рахунків клієнтів. Ведення поточного рахунку в іноземній валюті. Вкладні (депозитні) рахунки в іноземній валюті. Неторговельні операції комерційних банків. Організаційні засади неторговельних валютних операцій. Операції з міжнародних торговельних розрахунків.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аналіз банківської діяльності : навч. посіб. / Копилюк О. І., Музичка О. М. – Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2016. – 415 с.
2. Банківська справа : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [І.О. Лютий, А.С. Криклій, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова, Н.І. Версаль] ; за ред.: І. О. Лютий. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2009. – 384 с.
3. Банківська система. Банківські операції : тест. завдання / Н.Р. Швець, І.Я. Ткачук, О.М. Крупей. – Чернівці : Рута, 2015. – 91 с.
4. Банківські операції: підручник / В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янська, О.Г. Коренева. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання 2007. – 796 с.
5. Банківські операції: підручник / За заг. ред. А.М. Мороза. – 3-тє вид. перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2008. – 608 с.
6. Банківські операції : навч. посіб. / О.Т. Левандівський, П.Е. Деметер. – К. : Знання, 2012. – 463 с.
7. Банківські операції : підручник / [Дзюблюк О. В. та ін.] ; за ред. д-ра екон.

- наук, проф. О.В. Дзюблюка. – 2-ге вид., випр. і допов. – Т. : Терно-граф, 2013. – 687 с.
8. Банківські операції [Текст] : підручник / І. Г. Скоморович. – Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. – 531 с.
 9. Банківські операції [Текст] : підручник / М. І. Крупка, Є. М. Андрущак, Н. Г. Пайтра. – Л. : ЛНУ ім. І. Франка, 2011. – 311 с.
 10. Управління ризиками банку : навч. посіб. / [Н. П. Шульга та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Н. П. Шульги. – Київ : КНТЕУ, 2016. – 627 с.
 11. Цінні папери: підручник / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, Н.В. Ковтун та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2011. – 1094 с.
 12. Банківський менеджмент: інноваційні концепції та моделі : монографія / [Л.О. Примостка та ін.] ; за заг. та наук. ред. д-ра екон. наук, проф. Л.О. Примостки. – Київ : КНЕУ, 2017. – 380 с.

МОДУЛЬ 4. РИНОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

4.1. Теоретичні засади фінансового посередництва

Сутність фінансового посередництва. Відмінність фінансового посередництва від торгового посередництва. Функції фінансових посередників. Вплив змін у фінансових системах на діяльність фінансових посередників. Особливості трансакційного та інформаційного підходів у розкритті змісту фінансового посередництва. Концепція фінансового посередництва як делегованого моніторингу. Розвиток традиційної теорії фінансового посередництва. Фінансові інновації на ринку фінансових послуг. Поняття «фінансової інноваційної спіралі».

Характеристика фінансової послуги та її основні ознаки. Прийнятність фінансової послуги. Класифікація фінансових послуг. Ринок фінансових послуг та його учасники. Співвіднесення понять: фінансова установа, банк, кредитна установа. Сегментація ринку фінансових послуг за видами діяльності фінансових посередників та фінансовими активами. Доступність базових фінансових послуг для споживачів.

4.2. Регулювання діяльності на ринку фінансових послуг

Основні форми державного регулювання ринку фінансових послуг. Органи державного регулювання ринку фінансових послуг в Україні. Функції Національного банку України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Державний реєстр фінансових установ. Ліцензування діяльності з надання фінансових послуг.

Основні напрями нагляду за діяльністю фінансових установ на ринку фінансових послуг. Організація систем регулювання та нагляду за діяльністю фінансових установ. Основні моделі наглядових систем: секторна, за завданнями, єдиного нагляду.

Розвиток саморегулювання на ринку фінансових послуг. Саморегулювальна організація, її функції. Основні ознаки ефективної саморегулювальної організації.

4.3. Лізингові послуги

Сутність та види лізингу. Основні функції лізингу. Суб'єкти лізингових відносин. Предмет лізингу. Прямий та непрямий лізинг. Оперативний та фінансовий лізинг: спільні ознаки та відмінності. Сублізинг.

Етапи надання послуги фінансового лізингу. Права та обов'язки лізингодавця та лізингоодержувача. Особливості взаємодії основних учасників угоди фінансового лізингу.

Поняття лізингового платежу. Методи розрахунку лізингових платежів. Регулярні (постійні платежі, платежі зі змінним відшкодуванням вартості предмета лізингу, платежі з відшкодуванням вартості предмета лізингу рівними частинами) та нерегулярні лізингові платежі. Послідовність розрахунку

регулярних та нерегулярних лізингових платежів. Графік лізингових платежів.

Оподаткування операцій фінансового лізингу в Україні. Особливості правового забезпечення лізингових відносин у зарубіжних країнах. Форми участі банків у лізингу.

4.4. Факторингові послуги

Сутність і функції факторингу. Відмінність між факторинговими послугами та банківським кредитуванням. Основні функції факторингу. Суб'єкти факторингової операції. Класифікація факторингу за основними ознаками. Повне обслуговування з відкритим факторингом без права та з правом регресу. Додаткові послуги факторингової компанії. Послідовність здійснення операцій міжнародного факторингу. Експортний факторинг.

Договір факторингу та порядок його оформлення. Визначення вартості факторингових послуг. Методи нарахування винагороди за факторинг. Розвиток факторингу в Україні.

Форфейтинг: передумови виникнення та економічний зміст. Особливості надання форфейтингової послуги та основні ризики учасників форфейтингової угоди.

4.5. Фінансові послуги кредитних спілок

Сутність кредитної кооперації. Основні принципи та організаційні засади діяльності кредитних спілок. Капітал кредитної спілки та джерела його формування. Основні види внесків до кредитних спілок. Організація залучення внесків.

Активи кредитної спілки та їх поділ за ступенем ризику. Формування та розподіл капіталу і доходів кредитної спілки. Надання кредитних послуг кредитною спілкою. Основні види позичок кредитних спілок.

Регулятивний капітал кредитної спілки та його розрахунок. Фінансові нормативи та критерії якості системи управління кредитних спілок. Діяльність саморегулювальних організацій у сфері кредитної кооперації.

4.6. Ломбардні послуги

Сутність ломбардної діяльності на ринку фінансових послуг. Основні напрями діяльності ломбардів. Фінансові послуги ломбарду. Кредитні послуги ломбарду. Договір фінансового кредиту та його зміст. Договір застави. Надання фінансових кредитів під заставу транспортних засобів. Надання кредитів під заставу цінних паперів, під заставу майнових прав. Надання іпотечних кредитів.

Супутні послуги ломбарду. Способи продажу заставленого майна. Реалізація заставленого майна з аукціонів. Облікова та реєструюча системи ломбарду. Саморегулювання у сфері ломбардної діяльності.

4.7. Послуги з управління майном при фінансуванні будівництва житла

Послуги фінансових установ з управління майном при фінансуванні будівництва житла. Фінансування будівництва житла через фонди

фінансування будівництва (ФФБ). Укладання договору про участь у фонді фінансування будівництва. Механізм функціонування фонду фінансування будівництва житла. Функціонування ФФБ з управителем фонду – фінансовою компанією та управителем фонду – банком. Розрахунок вартості зобов'язань при внесенні коштів до фонду фінансування будівництва.

Фонди операцій з нерухомістю (ФОН) на ринку фінансових послуг. Емісія сертифікатів ФОН. Нагляд та регулювання діяльності управителів фондів фінансування будівництва та фондів операцій з нерухомістю.

4.8. Фінансові послуги з недержавного пенсійного забезпечення

Трирівнева система пенсійного забезпечення в Україні. Розвиток системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні. Суб'єкти системи недержавного пенсійного забезпечення. Участь страхових компаній та банків в системі недержавного пенсійного забезпечення.

Недержавні пенсійні фонди та їх класифікація. Основні етапи створення недержавного пенсійного фонду. Учасники та вкладники недержавного пенсійного фонду. Особливості сплати пенсійних внесків. Повноваження адміністратора недержавного пенсійного фонду. Види пенсійних виплат. Управління інвестиційним портфелем та напями використання активів недержавного пенсійного фонду. Оцінка фінансового стану недержавного пенсійного фонду. Критерії визначення економічної ефективності діяльності недержавного пенсійного фонду. Порядок припинення діяльності недержавного пенсійного фонду. Процедура ліквідації недержавного пенсійного фонду.

4.9. Фінансові послуги зі спільного інвестування

Сутність діяльності зі спільного інвестування в умовах ринкової економіки та принципи її організації. Переваги спільного інвестування та ризики інвесторів. Інститути спільного інвестування (ІСІ) та їх види.

Корпоративні інвестиційні фонди. Управління активами корпоративного інвестиційного фонду. Порядок припинення діяльності корпоративного інвестиційного фонду.

Пайові інвестиційні фонди. Інвестиційна декларація, її зміст. Проспект емісії інвестиційних сертифікатів.

Відкриті, інтервальні та закриті інвестиційні фонди. Диверсифіковані та недиверсифіковані, спеціалізовані та кваліфікаційні інвестиційні фонди. Біржові інвестиційні фонди. Венчурні фонди. Переваги та ризики вкладень у інвестиційні фонди.

Склад та джерела формування активів ІСІ. Регламент паєвого фонду. Загальні вимоги до структури активів диверсифікованих та недиверсифікованих ІСІ. Оцінка ринкової вартості активів інститутів спільного інвестування. Вартість чистих активів ІСІ.

Державне регулювання діяльності фінансових посередників з надання послуг зі спільного інвестування.

4.10. Фінансові послуги з довірчого управління

Особливості фінансових відносин, що виникають у сфері довірчого управління. Суб'єкти довірчого управління. Відмінність між управлінням активами інститутів спільного інвестування та довірчим управлінням.

Зарубіжна практика визначення довірчих (трастових) операцій. Основні види трастів: забезпечувальний; охоронний; благодійний; голосуючий.

Форми довірчого управління майном та фінансовими активами: повне довірче управління, довірче управління за узгодженням, довірче управління за наказом. Активні та пасивні послуги з довірчого управління. Перелік послуг з довірчого управління для фізичних осіб. Заповідальний траст. Прижиттєвий траст. Опікунство та забезпечення зберігання майна та фінансових активів. Агентські послуги.

Послуги з довірчого управління для юридичних осіб. Тимчасове управління справами компанії у випадку зміни власників, реорганізації, ліквідації. Депозитарні послуги. Розпорядження активами. Інвестиційні послуги. гулювання відносин у сфері довірчого управління.

4.11. Гарантійні фінансові послуги

Сутність гарантійної фінансової послуги. Основні види гарантій. Відкличні та безвідкличні гарантії. Прямі та непрямі гарантії. Гарантії із забезпеченням та без забезпечення. Суб'єкти гарантійних операцій. Надання гарантій в міжнародних розрахунках. Контргарантія. Умовна та безумовна гарантія.

Основні види банківських гарантій. Тендерна гарантія. Гарантія виконання. Платіжна гарантія. Гарантія авансового платежу. Гарантія повернення позики. Процедура надання банківської гарантії. Грошове забезпечення гарантії. Оплата гарантійних фінансових послуг.

Інститути надання гарантій для малого бізнесу: гарантійні фонди та гарантійні товариства. Принципи організації діяльності гарантійних фондів. Джерела формування гарантійного капіталу. Взаємодія сторін у процесі організації кредитування та надання гарантійних послуг для суб'єктів малого бізнесу. Поручительство. Оформлення відносин поручительства.

4.12. Лотерейні послуги

Лотерейна діяльність та принципи її організації. Визначення понять «лотерея» та «лотерейна послуга». Види лотерей.

Суб'єкти лотерейної діяльності. Порядок видачі ліцензії на випуск і проведення лотерей. Умови випуску та проведення лотерей. Тираж лотереї. Призовий фонд і джек-пот. Порядок формування призового фонду лотереї та виплати призів переможцям. Залишок резерву виплат оператора лотерей та порядок його розрахунку.

Організація контролю за наданням лотерейних послуг. Форми контролю за лотерейною діяльністю. Звітність операторів лотерей та основні фінансові нормативи їх діяльності. Особливості розвитку лотерейного бізнесу в Україні.

4.13. Електронні фінансові послуги

Електронна торгівля, е-комерція, електронний бізнес. Види фінансових послуг в системі електронної комерції. Переваги отримання споживачами фінансових послуг на основі розвитку систем електронної комерції.

Фінансові Інтернет-послуги в системі електронного бізнесу. Фінансовий Інтернет-супермаркет. Класифікація фінансових Інтернет-послуг. Стратегії виходу банків України на ринки фінансових Інтернет-послуг. Інтернет-банкінг як напрямок он-лайн послуг в системі банківського бізнесу. Основні бізнес-моделі Інтернет-банкінгу. Основні технологічні моделі Інтернет-банкінгу. Особливості функціонування українських систем Інтернет-банкінгу. Особливості банківського сервісу у сфері еквайрінгу.

Інтернет-трейдинг. Особливості надання послуг класичними, дисконтними та он-лайн брокерами. Інтернет-страхування. Конкурентні переваги участі в системах е-комерції. Основні перешкоди щодо розвитку е-комерції в Україні.

4.14. Захист прав споживачів фінансових послуг

Загальні Принципи G20 щодо захисту прав споживачів фінансових послуг. Повноваження національних регуляторів європейських країн у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг. Місце і роль асоціацій споживачів і професійних учасників ринку в захисті прав споживачів фінансових послуг. Об'єднання учасників фінансового ринку України.

Особливості процедури досудового вирішення спорів споживачів і надавачів фінансових послуг в європейських країнах. Проблеми, пов'язані з безвідповідальним кредитуванням та отриманням позик: недостатнє розкриття інформації; неправдива реклама; порушення договірних вимог; нерегульованість діяльності кредитних посередників. Створення інституту фінансового омбудсмена. Формування відповідальної ділової поведінки постачальників фінансових послуг та їхніх уповноважених представників. Особливості реалізації державної політики щодо захисту прав споживачів фінансових послуг в Україні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг. Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III.
2. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року: Постанова Правління НБУ від 18.06.2015 р. № 391 [Електронний ресурс]:. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>.
3. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / С.В. Науменкова, С.В. Міщенко. – К.: Знання, 2010. – 532 с.
4. Ринок фінансових послуг: навчально-методичний комплекс для студентів за напрямом підготовки «Фінанси і кредит» / С.В. Науменкова, О.В. Тригуб. – К.: ЦП «Компринт», 2014. – 88 с
5. Фінансовий ринок: підручник / В.М. Шелудько. – 3-те вид., стер. – К.: Знання, 2015. – 535 с.

6. Системи регулювання ринків фінансових послуг зарубіжних країн: навч. посіб / С.В. Науменкова, В.І. Міщенко. – К.: ЦНД НБУ, УБС НБУ, 2010. – 170 с.
7. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. для студентів ден. і заоч. форм навчання спец. 8.03050801, 7.03050801 «Фінанси і кредит» / Укоопспілка, Львів. комерц. акад. ; [уклад.: Черкасова С. В., Гаврилюк Г. Є.]. – Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2016. – 323 с.
8. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / В. О. Онищенко, Т. М. Завора. – Полтава : ПолтНТУ, 2017. – 408 с.
9. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / Н. В. Прямухіна. – К. : Кондор, 2013. – 304 с.
10. Фінансові послуги: проблеми теорії та практики : монографія / [Л.В. Временко та ін.]. – Харків : Лідер, 2016. – 138 с.

МОДУЛЬ 5. ФІНАНСОВИЙ РИНОК

5.1. Фінансовий ринок, його призначення і основи організації

Об'єктивна необхідність фінансового ринку, його сутність і значення. Структура та функції фінансового ринку. Класифікація фінансових ринків. Фінансові інструменти, що забезпечують перерозподіл фінансових ресурсів серед учасників ринку. Характеристика фінансових інструментів та механізм їх оцінки.

5.2. Основні фінансові інструменти

Поняття цінних паперів. Види цінних паперів, специфічні особливості окремих видів цінних паперів. Емітенти окремих видів цінних паперів. Цінні папери, що перебувають в обігу в Україні. Облігації - інструмент позики. Види облігацій, корпоративні та державні облігації. Облігації зовнішніх та внутрішніх позик, муніципальні облігації.

Визначення та види акцій. Характеристика простих та привілейованих акцій. Вартість акції та оцінка акціонерного капіталу. Акціонерні товариства - емітенти акцій, відкрита підписка на акції. Інновації на ринку фінансових інструментів. Американські та європейські депозитарні розписки.

5.3. Похідні фінансові інструменти

Визначення та суть строкових угод. Історія виникнення та розвитку ринку строкових угод. Види строкових угод. Визначення та види ф'ючерсів. Механізм укладання ф'ючерсних угод. Роль клірингових палат в торгівлі ф'ючерсами. Основні принципи ціноутворення у ф'ючерсних та форвардних контрактах.

Хеджування за допомогою ф'ючерсів та ризику при хеджуванні. Визначення та види форвардних угод. Відмінності між ф'ючерсами та форвардами. Угоди про форвардні процентні ставки. Форвардні угоди з купівлі-продажу валюти.

Визначення та види опціонів. Поняття премії та страйкової ціни. Дохідність опціонів, ціноутворення в опціонах. Угоди «кеп», «флор», «колар» та варанти.

Суть та види свопів. Процентні, валютні свопи та свопи активів. Управління процентним та валютним ризиками за допомогою строкових угод.

5.4. Ризик та дохід

Визначення та види процентних ставок. Структура ринкових процентних ставок. Визначення процентної ставки з врахуванням інфляції та ризику неповернення. Поняття та основні види ризиків. Кількісна оцінка ризику. Основні види фінансових ризиків.

Механізм оцінки фінансових активів. Оцінка ринкової вартості та доходності облігації. Визначення тривалості облігації та інших боргових зобов'язань. Фактори, що визначають ринкову вартість акції. Методи оцінки акцій: дивідендний метод, «дійсної вартості акції», «ринкової оцінки активів» та метод МОКА.

Теорія портфелю. Основні принципи формування портфелю цінних паперів. Диверсифікація портфелю, побудова ефективного портфелю. Теорія ринку капіталів. Модель оцінки капітальних активів.

5.5. Основи організації та функціонування фондового ринку

Сутність та значення фондового ринку, його структура та основні функції. Класифікація фондових ринків. Основи функціонування біржового фондового ринку. Умови обігу цінних паперів на фондовій біржі. Позабіржовий фондовий ринок, його призначення та основи організації.

Інфраструктура фондового ринку. Кліринг та розрахунки за угодами щодо цінних паперів, клірингові палати Основи депозитарної та реєстраторської діяльності. Професійна діяльність на ринку цінних паперів. Основні напрямки державного регулювання фондового ринку.

Сутність та роль фондових індексів на ринку цінних паперів. Основні типи фондових індексів.

5.6. Основи функціонування кредитного ринку

Сутність і значення, основи організації і структура кредитного ринку. Функції кредитного ринку. Державний кредит, його форми та види. Банківське кредитування. Системи рейтингу кредитів та позичальників. Вартість кредитних інструментів. Комерційне кредитування. Державне регулювання кредитного ринку.

5.7. Валютний ринок: основи організації та функціонування

Основи функціонування валютного ринку. Учасники валютного ринку. Види операцій з валютою. Міжнародні фінансові центри по торгівлі валютою. Особливості формування та розвитку валютного ринку в Україні. Валютне регулювання та валютний контроль. Здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку. Валютний ділінг в банках.

5.8. Міжнародний фінансовий ринок: учасники і фінансові інструменти

Основи функціонування міжнародного фінансового ринку. Учасники міжнародного фінансового ринку. Діяльність міжнародних фінансових інститутів та організацій. Фінансові інструменти міжнародного ринку та їх емітенти. Ринок єврооблігацій, євроакцій та єврокредитів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Фондовий ринок: підручник : у 2-х кн. — Кн. 1. / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін. ; за ред. В.Д. Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - К.: Знання, 2015. - 621 с.
2. Фондовий ринок: Підручник : у 2 кн. — Кн. 2 / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін. ; за ред. В.Д. Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Знання, 2016. – 686 с.
3. Цінні папери: підручник / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, Н.В. Ковтун та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2011. – 1094 с.
4. Цінні папери : практикум : навч. посіб. / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, Н.В. Ковтун та ін.; за ред. В.Д. Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: Знання, 2013. – 791 с.
5. Фінансовий ринок: підручник / В.М. Шелудько. – 3-те вид., стер. – К.: Знання, 2015. – 535 с.
6. Фінансовий ринок : підручник / [М. А. Гапонюк та ін.] ; за заг. ред. проф. М. А. Гапонюка. – Київ : КНЕУ, 2014. – 419 с.
7. Фінансовий ринок : навч. посіб. / [Л. М. Алексеєнко та ін.]. – Тернопіль : Паляниця В. А. [вид.], 2016. – 189 с.
8. Фінансовий ринок : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О.В. Добровольська, С.М. Халатур. – Дніпропетровськ : Монолит, 2015. – 383 с.
9. Фінансовий ринок : монографія / Ж. В. Гарбар ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Київ : КНТЕУ, 2015. – 455 с.
10. Біржовий фінансовий ринок України: проблеми і перспективи розвитку : монографія / О.Ю. Могилевська, Н.П. Резнік, А.М. Слободяник. – Київ : Вид-во КиМУ, 2017. – 262 с.